

עם קריאה ראשונה

ישראל כתן: יצחק אדוארד זלקין-
סון (חיו ומפעלו הספרותי). מסילה-
ת-א תש-ב.

כל מחקר מוקדש להופעה רוחנית ושכחת
ברכה בו לעצמו. מבחינה זו יש להודות
לישראל כהן על אשר ייחד מאמר שלם
לחידוש זכרו של זלקינסון, מי שהיה גם
אמן מופלג של הלשון הסקראית ומתרגם
מדלל, גם. מאמר שלא להכעיס. שתי
הידות בולקינסון, אחת בהיו ואתה ביציר
רתו. את הראשונה, עצם התוצרות, אין
לכאר, וזאיל והפרשה בהתגונות לוסה ער-
סל; אך אם סוף דבר בא למד על ראשיתו,
אנו צריכים להודות על האמת ולציין, כי
לא הרגיש האיש בשום פילוג נפשי
בבואו לשרת גם את הספרות העברית וגם
את הכנסיה האנגליקנית. הידו הספרותית
של י. צ. ס. היא זו: היא, התיאולוג אשר
שני מעשי הרגומיו — העתקת שירתו הד'
תית של מילטון ונוסחאתו העברית של
הברית החדשה — נעשו מטעמים ולצרכים
דתיים, סטה באמצע הדרך ופנה לספרות
חול והעתיק לעברית שני מחוות של שקט'
סיר. כהן אינו פותר את החידות, לא אח
הקטנה הארצית, ואף לא את הגדולה, הנפ'
שה, אבל הרצאתו מתית את האיש, על

סתירותיו, ומאליהן עלות שאלות שלא
הרהרת בהן מראש.

כהן פותח בתיקון טעות שגורה: זלקינסון
לא היה בנו של המשורר העברי זלקינד.
לעומת זאת נכסל המחבר עצמו בנסוחו
לענות על השאלה למה קרא ז. לדודמונה
(פירוש השם: האומללה) בשם אסנת
(פירוש השם במצוה: המבורכת), ולא-
מיתו של דבר אין פה סתירה כלל, אלא
התאמה גמורה: ז. ראה את השם אסנת
שהוא עברי, גזור מאסון, לאמור, "בתי
אסון", היינו האומללה. (על הפרט הזה העיר
רני סר ש. שפאן). יש להתוכח על הערכתו
היתרה את תרגום הברית החדשה. כהן
מוכיח, לכאורה, את יתרונו השירי והעברי
של העתקת ז. על העתקת דאליץ, אבל זו
שהשכיחה את תרגומו של ז. כמעט כליל.
מחאימה יותר למקור, דוקא משום שהיא
נוטה מלשון המקרא. כי הביבליאה הנוצרית
כתובה בלשון העסמית, והיא רק למראית
עין בקרא או המשך המקרא. בן-סירא
שוכחב הרבה לפני פרקי האונגליון — עתה
אנו יודעים, כי לשונו אינה לשון המקרא
בטהרתה. אגב, אם שגג דאליץ פה ופה,
לא מורחתו לעברית עגה. היו לו עוזרים
יהודיים, וסן הדין שתיחקר פעם הפרשה

כמה מתרגומו יש לזקוף על השבון משתת-
פיו האלמונים האלה. (אם אמת, למשל,
בשמועה, ששלמה מנדלקין היה מן המתק-
נים את נוסחאתו, יבוארו לנו גם ההבדלים
הלשוניים שבין המהדורות הראשונות לבין
האחרונות של התרגום הנקרא על שם דא-
ליץ). משפט אמת נוציא, אם נשוה לשני
התרגומים המתחרים האלה גם את השלישי,
והוא הראשון, שנעשה בשנות החמשים של
המאה הקודמת, ואולי נגיע אן לידי מסקנת,
כי פעולתו של ז. היתה המשך, בה בשעת
שאת החידוש גראה בתרגומו של דאליץ —
ונתייחס לכוחו הלשוני כאשר נתייחס, —
טענה אחת בפי נגד ישראל כהן והיא —
קנאותו היתירה לגבי נושא דבריו. לעומתו
נעשים לו משוררים-מתרגמים אחרים, אשר
על חפקידם החלוצי בספרות העברית אין
לערער, קטנים מדי; מתוך הקטעים שהוא
מביא מדברי המקולס על ידו, חרוזים יפים
ומשחדים בהחלט, ניכר איך המרצה עצמו
מתענג על שירה זו, והרי קריאה נלהבת
לחוד וכוונה לימודית לחוד.

בין פרשי-חיו של ז. מביא כהן גם את
העובדה, כי ז. נתעוור לעת זקנה. אף הוא
מוכיר את שמחת אויביו לאידו, אלה שראו
בסנוורי האיש קללת-אל-נקמות בבוגד בו.
הקורא יסתח מיד מקבילה אנשית: בגודל
זה נפגשו מילטון ומתרגמו העברי.

עמנואל בן-גריון